

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki fiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nakane nemčurjev in nemškutarjev pogubne Slovincem.

Lastna korist, lastni basek tirja, da Slovenci vsa postavna sredstva vporabimo v to svrbo, da se nam uresničijo narodne pravice v šolah, uradih in javnem življenji. S tem se ne pregrešimo zoper krščansko ljubezen do bližnjega, marveč jej damo pravo mero. Ljubi bližnjega kakor sam sebe. Tako veleva postava, ne pa: ljubi bližnjega več kakor sam sebe. Ali tako ravnajo zaslepljeni nemškutarji z nami in sami seboj. Tako zahtevajo sebični nemčurji, lahoni in magjaroni od nas. Pšeniček bi naj tujcem puščali, ovsenjak sami hrustali.

Naš kmet pravi, kedar namerava fanta svojega dati v šole: naj gre se učiti, da si kedaj kruh leži služiti, kakor ga jaz morem. In prav ima. Onim, ki se dobro izšolajo, mogoče je dokaj ležišega kruha najti v raznovrstnih službah. No in teh je sedanje dni veliko na Slovenskem. Le pomislimo, koliko štejem duhovnikov, učiteljev, uradnikov, zdravnikov, notarjev, advokatov, apotekarjev, trgovcev, inženirjev, obrtnikov, fabrikantov in pri teh zopet mnogovrstnih manjših ali večjih, časih jako dobro plačanih služeb, kojim so le izšolani ljudje kos. Glejte, koliko pšenička! In komu pripada v prvej vrsti pravica do tega pšenička? Morebiti tujcem? Nikakor ne. Prva pravica gre domačinom, zemljakom, rojakom slovenskim na tleh slovenskih. Tako veleva natura, tako zahteva pamet, isto potrjuje krščanstvo, uči zgodovina, kaže vsakdanja skušnjava pri vseh narodih, ki hočejo živeti, ki nečejo živi v grob, ki sami sebe ne ubijajo! Zakaj bi toraj Slovenci drugače hoteli imeti, zakaj bi ti nemčurjem na ljubo in od nemškutarjev zapeljani pšeniček v prvej vrsti tujcem lomili a sebi nič ali samo nekaj drobtinic privoščevali? Zastran omenjenih služeb nobeden izobražen narod ne dela po šegi naših nemškutarjev. Nemci, Francozi, Italijani, Angleži itd. imajo v prvej vrsti nemške, francoske, italijanske, an-

gleške itd. duhovnike, učitelje, uradnike, profesorje, zdravnike, notarje itd. Ako pa hoče tuj človek kakšno službo pri njih, mora najprej se naučiti, to pa dobro naučiti njihovega jezika. Nihče jim tega ne zameri, ker je tako prav. No in tako tudi nam Slovincem naj nihče ne zameri, ako kaj enakega zahtevamo.

V katerem stanu dobijo slovenskih staršev sinovi še največ domačega pšenička? Gotovo v duhovniškem? Zakaj? Zato, ker je slovenska duhovščina vsa narodna; ona pridiguje in spoveduje slovenski, sploh uči in posluje slovenski. Noben dijak ne more biti v duhovščino in dalje med duhovnike sprejet, ki ni popolnem zmožen slovenščine. Ker se toraj zahteva popolno znanje slovenskega jezika, zato je tujcem prihod tukaj zabranjen, domačinom pšeniček prihranjen. Zakaj pa zastran drugih deset- in stokrat boljših služeb na Štajerskem ni tako? Zato, ker se slovenščina v jednakej meri ne zahteva ali celo prezira, odriva, zametuje, zaničuje, sovraži. Kolika škoda, kolika nesreča za sinove slovenskih staršev, ki jednako Nemcem, Italijanom itd. nosijo državna bremena, izpolnjujejo državljanske dolžnosti! S tem, da Slovenci premalo tirjamo od cesarja nam zagotovljenih narodnih pravic v šolah, uradih in javnem življenji, nadelujemo tujcem pot k službam med nami, jo zapiramo domačinom, svojemu gospodarstvenemu in narodnemu napreku škodujemo in sami svojej narodnosti gotov a malo slaven grob kopljemo!

Vprašanje o slovenščini v naših šolah, uradih in javnem življenji toraj ni prazna reč, ampak silno važno in imenitno za ves naš gmotni in duševni blagor in narodni obstanek. Nakane nemčurjev in nemškutarjev so tukaj nam Slovincem naravnost smrtonosne. Tem večja je toraj dolžnost vseh zavedenih Slovencev, da vporabijo vsa postavna sredstva, posvetijo vse svoje sile v to svrbo, da hitrej ko mogoče vseskozi obveljajo narodne naše pravice, to tem bolje, ker so tudi milenej nam Avstriji v največjo korist. O tem pa prihodnjič!

Gospodarske stvari.

Pogoji letošnjega konjskega premiranja.

Dalje: črtež premiranja konj l. 1881.

II. Splošno velja kot glavni pogoj vsakemu konjereju, ki želi s konjem svojim premijo dobiti, da mu njegova žival kaže tiste lastnosti, katere se v njegovem konjerejskem okolišju od konjskega plemena tirjajo. Dalje se daje prednost tistim živalim, katerim se vidijo sposobnosti konjerejsko pleme zboljšavati. Prednost imajo tudi konji, čijih rod je dopričan, pred onimi, čijih starši so nepoznani.

Kobile z žrebeti premirajo se petletne in starejše brez omejenja let, se vé, če so zdrave, krepke, vrlih plemenskih lastnostij ter imajo dobro žrebe seboj.

Premija se prisodi kobilu, če je z ubrejitevskim postavnim spričalom dokazano, da je žrebe od cesarskega, licenciranega ali lastno domačega žrebca ter da župan potrdi, kako je kobila uže pred porodom žrebeta bila last onega posestnika, ki se poganja za premijo. Nič pa ne dene, če je kobila uže poprej večkrat bila premirana.

Mlade kobile 4letne noriškega in 5letne vsakega drugega plemena bodo tudi premirane. Posestnik mora dokazati, da je kobila od žrebca cesarskega, licenciranega ali lastno domačega, da je od podobnega žrebca ubrejena in da jo ima uže leta dni. Triletno žrebice ne smejo biti ubrejene, razven onih noriškega plemena. Enkrat premirane kobile dobijo poznej zopet premijo le, če priženejo svoje žrebe seboj.

Žrebeta. Eno ali dvaletna žrebeta noriškega plemena morejo dobiti premije, če so od posestnika dobro vzrejena in je se nadejati, da bodo pri ugodnem razvitku in nadalejšnjem dobrem izreju kedaj dobri plemenski žrebci ali pastuhi. Toda dokazati se mora s pravilnim ubrejitevskim spričalom, da je žrebetu oča državen, licenciran ali lastno domač žrebec posestnikov. Naposled mora še od srenjskega predstojnika pismeno potrjeno biti, da je žrebe najmenje eno leto lastnina onega posestnika, ki se za premije poganja. Ako je več žrebet, ki so jednako premije vredna, prisodi se najprvle premija tistemu, čegar posestnik po svojem srenjskem predstojniku in dveh pričah ali drugače verjetno dokaže, da ima doma hlevov in prostorij, kakoršnih je za razumno vzrejanje žrebet treba t. j. kder je zraven dovoljne krme tudi prosto gibanje in hojenje na zrak po leti in po zimi mogoče.

Enoletna premirana žrebeta zamorejo tudi prihodnje leto kot dvaletna žrebeta premije dobiti. Dvaletna žrebeta, letos premirana, ako jih drugo leto zopet na premirenje postavijo in so med tem popolnem dorastla ter kažejo izvrstne lastnosti, kupijo se od vlade za deželne žrebce ali se jim prisodi licenca za ubrejevanje. Žrebetom drugih nego noriškega plemena se ne bodo delile premije.

Žrebice. Eno ali dvaletne žrebice morejo biti premirane, vse jedno ali jim je oča državen, licenciran ali lastno domač žrebec in mati lastno domača kobila. Treba je le, da jih je lastnik dobro vzredil, tako, da se je pri ugodnem razvitku in nadalejšnjem dobrem izreju nadejati, da bodo kedaj dobre plemenske kobile. Njihov rod mora po postavnih ubrejitevskih spričalib biti dokazan. Jednako tudi, če jih je posestnik iz domačega plemena vzredil, mora biti dokazano s pismenim potrdilom srenjskega predstojnika, da je žrebica najmenje leta dni lastnina onega posestnika, ki se za premijo poganja. Žrebice kot enoletne premirane zamorejo tudi drugo leto za premiranje tekmovati. Žrebci letos ne bodo premirani. (Konec prihodnjic.)

Kako je treba pure odrejati.

Pure odrejati nese lep dobiček, ako odreja srečno izteče. Mlade purice so vendar zelo rahle in občutljive. Predno niso $\frac{1}{4}$ leta stare in predno njihovo truplo ni s perjem popolnoma obraščeno, mrzlega in mokrega vremena prenesti ne morejo. Črne in rujave pure so bolj trdne in za to jih imajo bolj radi. Za pleme se jemljejo le velike, močne, mesnate, okroglaste in najmenje 2 leti stare živali. Štiri do šest samic štejejo na jednega samca. Valeči puri se podloži 14 k večemu 17 jajc. Stare in mlade, brž ko se izvalé, se zaprejo v suh hlev, ki ima do 20° C. toplote. Da hlev tako topel postane, to se da prav lahko doseči, ako se tla z ovčjim gnojem nasteljejo in potem z deskami pokrijejo. Teden dni pozneje bolje kaže živali v drugi hlev premestiti, kateri ima pod izzibite ilovice, ki se potem na 6 centimetrov na debelo s peskom posuje. Pesek se mora dan na dan pregrabiti in izsnažiti. Vrh tega je treba v kakem kotiči nekaj plev natrositi, ki se morajo pa vsak dan z novimi zamenjati. Mlade purice so tako neukretne, da prve dni še same jesti ne znajo. Dobro jih je pitati in sicer s trdo kuhanimi z lupino vred drobno sesekanimi in z drobnjakom pomešanimi jajci. Ko so 14 dni stare, se jim postavlja turšični drobljanec, koprive itd. Vse, kar se jim položi, mora biti frišno in nepokvarjeno. Tudi posoda za vodo se mora pridno vmivati in vsak dan po trikrat frišna voda dati. Prekle, na katerih po noči posedajo, s prva ne smejo više biti ko 15 centimetrov od tal, ker sicer živalice z njih popadajo in si prsne kosti zlomijo in vzkrivijo. Purice morajo imeti solnce, se pa tudi proti solncu skriti moči. Dokler jim glavice še niso rudeče, se ne smejo pred deveto uro na prosto izpuščati, ker v ti starosti še rose prenašati ne morejo. Tudi gre za to skrbeti, da ni kropiv blizo, da se po njih ne opečejo. Če so živalice $\frac{1}{4}$ leta stare, se jim polaga že trdnejša piča in že smejo po polji, lesu in po travnikih z drugo perutnino vred okoli letati.

Dopisi.

Iz Maribora. (Volkmerjeva svečanost.) Kakor je bilo v „Slov. Gosp.“ uže naznanjeno, priredijo slovenski dijaki 21. avgusta v Lotmerku svečanost v spomin „veselega pesnika Slovenskih goric“ Leopolda Volkmerja. Volkmer je prvi znamenit slovenski pesnik, a ne Vodnik, ki je 17 let mlajši. Volkmerjeve pesni so se pevale, ko je Vodnik od Pohlina učil se pesnikovati. Pohlin je sicer 6 let stareji od Volkmerja, pa je spisal le samo eno pesen (glej Marnov Jezičnik XIV. stran 29) in ta edina pesen je tako slaba, da smo kar veseli, da nikdar več zinol ni; razen tega je Pohlin slovenskemu jeziku silo delal, ne da bi ga bil gojil i likal. Volkmerjev jezik je lep, živ i krepek; sicer je pisal brez ozira na slovnico, pa zvesto v onem narečju slovenskem, ki se govori med Muro i Dravo. Jegove pesni vrejo globoko iz rahločutečega, plemenitega srca, jegove Fabule ali basni pa so polne šegavosti i zdravega dovtipa, i ga v tej stroki ne bo tako lahko kdo prekosal. Volkmer je in ostane prvi znameniti pesnik slovenski. Zato se srčno veselimo svečanosti, ki se bo vršila 21. avgusta v lepem, prijaznem Lotmerku v slavo Volkmerjevo. Življenje njegovo nam je popisal Murko v knjižici: Leopolda Volkmera Fabule in Pesni v Gradei 1836. Najlepše je Volkmerja popisal Slomšek (Drobtinice 1853, pa „Zbrani spisi“ od g. Lendovška na str. 85). Oba spisa se pa naslanjata na najstereji životopis Volkmerjev, kterega je sestavil slavni zgodovinar Povoden Simon. Rodil se je Povoden 1753; od leta 1793 do 1837 je užival Golobovo nadarbo v Ptuj, kjer je umrl 1841. Ker živo želimo, naj bi ta dijaški shod postal narodna svečanost, ktere bi se naj udeležili tržani, kmeti, korenina vsega naroda, za to priobčimo v toliko priljubljenem i razširjenem „Slov. Gosp.“ v predalu za „Poduk in kratek čas“ majhni životopis Volkmerja:

Dr. Jož. Pajek.

Od Sladke gore. (Strela vdarla v zvonik, mladenič zbeznil, srenjski predstojnik, učitelj.) Dne 2. avgusta se je proti 4. uri popoldan vso nebo stemnelo in bali smo se najhujšega, posebno zopet — toče. Ta dan bi bil res lahko za nas najnesrečnejši, ko bi se ne bilo predrugačilo. Strela je trčila namreč v drugi (desni) zvonik farne cerkve, kjer ni strelovodnika ter vnetila lesene stebre pod plebnato kupljo, pokvarila uro, razgnala stene in strop in se zgubila kmalu v zemljo. Gosti dim, kadeč se uže iz line, prestrašil nas je vse še bolje kakor grom, da se je vse strahu treslo. Toda dim sam vneti ogenj zadušil, in tako reši prelepo romarsko cerkev sv. Marije device, farovž, druge hiše in zabrani več nesreč. Dne 13., 14., 15. avgusta, kakor vsako leto, ste toraj povabljeni dragi romarij, da zopet obiščete cerkev, ki bi bila danes lahko vpepeljena ter slavimo Boga! Dne 31. julija t. l. pripeljali

so nam tu domovnega 22letnega mladeniča J. Varga, ki je znorel. Ubogi človek, ki je res pomilovanja vreden, bil je od sodnijske preiskave in zdravnikov za beznega (norega) spoznan in ga mora občina v deželno norišnico Felddorf brž spraviti. A naš župan je menda mislil, da ima kacega hudodelnika v rokah, ker ga je vnovič v svinjaku na golih rokah zvezanega dalje časa imel in dovolil občinskemu slugi sirovo ž njim ravnati, polivati z vodo itd. [? Ured.] Lemberški g. učitelj Kranjc bode jeseni baje, kakor sam pravi, v Velenje ali Poličane premeščen. Lemberžani mu utegnejo srečno pot želeti, posebno pa g. Lipavec.

Iz Murskega polja. (Razne reči.) Po polji smo lahko zimino pokosili in tudi suho domu spravili. Zdaj imajo ročne mlatilnice dosta opravkov z mlatitvo. Toče in druge podnebne nesreče, hvala Bogu nismo imeli, samo da so nam miši po nekterih krajih $\frac{1}{3}$ uničile. Hajdino smo tudi lahko lepo posejali, zdaj nam je pa uže dvakrat lep dež namočil, nje pa zavoljo miši najhitreje dosta ne bo. Koruze so lepe. Deteljice letos posejane so skoraj vse preminole. — Letos so uže bila tri poročila v „Slov. Gosp.“ o nesrečah v Muri. Zgodile so se skoraj vse na enem mestu, in sicer dva voza s konji vred in enim gospodarjem, potem je utonila ena ženska in 17. jul. so bili nekteri posestniki mlinov prisiljeni si mline spraviti na kraj, kder si je voda vzela močnejši tok. Prišlo je skupaj 92 mož, kateri so mlin vlekli navzgor in sredi vožnje vzeme voda M. Skuhalo iz Cvena, dvakrat dosluženega vojaka in naposled žandarja, in zdaj v penziju. Bil je hitro z ladjo zgrabljen pa bilo je vse zastoj. Ni ga bilo moči več k življenju spraviti. Nesreče bil je nekoliko sam kriv, ker se je hotel spretno v vodi obnašati vodne moči pa ni presodil. — Dne 8. julija sta pogorela do tal v Vizmetincih dva kmeta Jerebič in Mlinarič. Mlaca dva sta v škednji svoje delo opravljala, ogenj zatrosila in ko blizu nju začne goreti, zbežita namesto, da bi ogenj ustavila in pogasila. Kakor se pravi, sta Jerebičeva sina (vojaka) smrtno opečena.

Od Novcerkve. (Razne stvari.) Rane, ktere nam je toča križevo sredo vsekala, so se, hvala Bogu, po večem lepo zacelile. Ozimina obeta prav bogate mlačve, koruza, fižol in vse, kar še na polji raste, prav lepo kaže. Le nižje vinograde nam je zimski mraz hudo poškodoval. Tam bo le malo bratve. Pa še za te betvice nam je den za dnevom trepetati, ker zdaj od te, zdaj od one strani zvemo, kako je toča naše sosedo, posebno ob Pohorji hudo poškodovala. Pri nas je strela dne 8. julija zvečer gornjemu Novačanu kozolec in mnogo sena, v nedeljo 17. jul. popoldne pa Suholežniku v Kapli hlev in precej žita vžgala in pokončala. Zavarovan ni bil nobeden teh posestnikov, ker se ljudje vsakoršnega plačila strašno boje. Vojniški družbi prostovoljnih gasilcev gre

posebna hvala, da so v najhujšem pišu prihiteli gasit ter so Suboležniku srečno še bišo in svinjak ognja obvarovali. Tik Vitanjske ceste vidiš pa še tretje selišče, kjer golo zidovje brez strehe, brez stropa, brez oken v megle štrli, in kakor „zaklet grad“ razpada čaka. Popotnik mimo grede s sočutjem poprašuje po nesreči, ki je nekdam lepo kmetijo v takšne razvaline spremenila. Vedi, da največi nesreča za to hišo bila je zanikernost gospodarja in gospodinje. Ko njima ljudje niso hoteli več denarjev posojevati, začela sta les iz hoste prodavati, dokler da jih nista do zadnje prekle iztrebila — in ko jima je še vse premalo bilo za njuni žejni grli, sta prodala kozolec, potem hlev in poslednjič še streho z zadolžene svoje hiše. Kdo se bode čudil, da jih (letošnjo spomlad še) 3000 fl. vredno posestvo tretji del svoje cene zgubilo, ko je zanikernež med tem vsa pripadajoča poslopja razprodal. Ubogi upniki bodo pri takšnem gospodarji svoj prav krvavo zasluženi denar zgubili, občina pa dobi — prej ali slej — vso taknšo rodbino na svojo skrb. Slišim, da je g. c. k. namestnijski svetovalec celjski okr. glavar se takrat mimo peljal, ko so strop raz hiše metali ter je nad takšnim ravnanjem svojo veliko nevolje izrazil. Gotovo bode najšel lepe priložnosti višje kroge na pomanjkljivost naših postav opozoriti. Pri skrbi za javne vbožce je posebno na to gledati, da se njih število brez potrebe ne množi.

Iz Brega v Istri. (Slabe razmere, kmetijska družba — potepuhi, letina). Kakor povsod tudi tu se razmere vedno hujšajo, posebno ubogega kmeta tare ubožstvo, zastarani dolgovi, zaostala plačila, slabe letine in razne potrebe novošegnega razvajenega življenja posušijo mu popolnoma denarnico. Temu pomanjkanju v okom priti treba je najprvo stroge varčnosti in razumnega in treznega vedenja v gospodarskih zadevah, treba slovo dati zastarelim predsodkom in poprijeti se praktičnih načel. Tudi tu velja: vse naj se poskusi, kar je dobro naj se obdrži. Znabiti bi kazalo ako bi se kmetje po Istri, posebno v slovenskih krajih, zedinili ter napravili kmetijsko družbo ali pak podružnico, ktereji bi bila častna naloga, širiti med prostim ljudstvom umno kmetovanje po zahtevah sedajnih razmer. Taka družba bi bila pomembna v gospodarskem in tudi političnem oziru. S politiko naj bi se le toliko pečala kolikor bi razmere zahtevale. Italijani v Istri imajo tudi svojo Societa d'agricoltura. Dandanes je vse res nekako popustljivo, gre vsak sebi in razpada, tudi ne jemlje se več ozir na okoliščine, dela se dostikrat brezglavno. To se opazuje ne le pri posamnih in zasebnih, ampak tudi pri tacih, kteri bi morali z izglednostjo drugim svetiti. Večkrat prigodi se, da okrajno glavarstvo v Kopru odpošlje kacega ničvredneža potepuha „per šub“ na županijo Dolinsko na elegantnem vozičku, na račun omenjene županije. — Pripoveduje se, da gradod se znajo premetenci še bolj okoristiti s

„per šubom“. Tak privihanec nese v mesto svoje pridelke n. p. krompir na prodaj. Potem ko vse proda, izroči denar zanesljivemu znancu, napali kaj nepostavnega v mestu. Zaprt izpriča svoje netrdno zdravjo in ubožtvo; in glejte, brezplačno dovede ga na svoj dom hitri kočijač. — Taki stroški zadevajo kmeta! Naj bi se v tej zadevi nekoliko več ostreje postopalo. Srečno letino nam bo pa prevelika suša odnesla, vročina je neznosljiva, pri tem še burja preveč pritiska in izsuši pregorjena tla in odganja nam deževne oblake.

Od Sotle. (Lažnjiv dopisun.) Začudil sem se i široko nasmejaj, ko sem v Graški „Tagespošti“ pred kratkim bral izraz „deutsche Sotel“. Naravnost moram reči, da dotični dopisun Sotle, ob kateri sami Slovenci in Hervati bivajo, nikdar videl ni, ali pa, da je — grd lažnjivec. Kaj misli lažnjivi dopisun, da je Sotla zaradi par nemčurjev v Podčetrtku uže „deutsche Sotel“? Nikdar ni bila i nikdar ne bode! I to je nam Slovincem zahvala, da so naši preddedje skozi 3 stoletja Turkom pot v nemške dežele zapirali i na tisoče kri prelivali. I zdaj se predrzne tak grdi lažnjivec, kterege je mati gotovo slovenski moliti učila, na nas Slovence pred vsem svetom s tako surovostjo psovati i naše blago Nemcem v last prištevati! „Sram ga bodi, da se predrzne kaj tacega pisati! Bog daj norcu pamet!“ tako mu kličejo kmetje ob Sotli od njegovega dopisa v „Tagespošti“, kterege sem jim prestavil i razložil, jako iznemirjeni. V pojasnilo mu pa še enkrat povem, da Sotla ni bila i nikdar ne bode „deutsche Sotel“. Od njenega izvirka više Rogatca do njenega iztoka pri Rigoncih bijejo še sama slovenska nepokvarjena srca. Navdušeni, presvitlemu vladarju, a ne Tagespoštne mu lažnjivecu, podložni i vdani Slovenci i naši bratje Hervati stanujemo sami ob Sotli i bodemo stanovali, dokler Bog da in sreča junaška! A. M.

Iz Hotunja pri Ponikvi. (Toča. Dne 2. velikega srpana t. l. zadela nas je velika nesreča. Bila je ta dan že v jutru velika vročina, ali do 2 popoldne vedno lepo in jasno nebo. Kmalu popoldan po 2. uri pa se prikadijo sivo rujavkasti oblaki z neznanim viharjem tako, da so se vrhi dreves zemlje dotikali in toča, kakor orehi debela se vsiplje ter dober četrt ure seka in klesti; vse ljudstvo na glas upije in kriči: kaj bodemo sedaj počeli; lani nam je skoraj povodenj in toča vničila vse pridelke, letos pa zopet, kje bodemo vzeli denarjev za dačo, ki jo imamo tako veliko? Kje bodemo vzeli denarjev za druge vsakojake potebe? itd. — ! Obrniti se hočemo zopet na častitega gospoda c. k. okrajnega celjskega glavarja Hass-a, da nam pri dači zopet tako ljubeznjivo dobrotljivo prizanaša, kakor lani, za kar se mu še sedaj najprisrčneje zahvalujemo in ponižnim srcem zopet v prihodnjč prosimo.

Jože Zdolšek.

Iz Koroškega. (Ponemčevanje). Pri št. Jakobu v gornjej Rožnej dolini postavili so veliko šolsko poslopje in sedaj do 20. avgusta razpisali službo za 4. učitelja. Otroci učenci so sami Slovenci. Vkljub temu ni v razpisu pridjano, da bi prošniku trebalo vedeti slovenski. Dotična gospoda je mnogo stroškov, mnogo žrtev naložila faranom pri stavljenji šole, a ne briga se nič za to, da bi njim priskrbela učitelja, ki bi mogel koristiti. Kajti koliko koristi človek, ki ne ume učencev, a učenci njega ne? No, in takšnega učitelja provizorja, ki razven svoje okorne nemščine na živem svetu druga ničesar ni znal, poslali so v št. Jakob pred večimi leti. Krajni šolski svet je se l. 1878 zoper takšno postopanje pritožil pri okrajnem šolskem svetu. Ta mu je odgovoril, da se ima nemški podučevati. Sedaj podpisujejo v št. Jakobu prošnjo do deželskega šolskega sveta, naj bi se vsaj v prvih treh razredih podučevala slovenska deca slovenski. Tako je na Koroškem; naše šole nimajo naloženo v prvej vrsti podučevati, ampak ponemčevati slovenski narod! To kaže ta dogodek in žali Bog na stotine drugih!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so obiskali nemškega cesarja v toplicah Gostinskih in se potem podali na večje potovanje v Saleburg, Monakovo na Bavarskem, v Lindavo in Bregenco v Predarlskej deželi, katero so prvokrat s svojim obiskovanjem počastili, sijajno in navdušeno sprejeti od prebivalstva, vrlo katoliškega. Od Bregence peljali so se cesar enkrat na otok Mainau v Kostniškem jezeru in obiskali kralja Würtemberškega in nadvojvodo Badenskega. Povrnivši se v Bregenco, od koder potujejo čez Arlico goro, kder sedaj predor za železnico vrtajo, gredó v Innsbruck na Tirolskem. — Deželni zbori so poklicani, štajerski in koroški na 14. den septembra. Poslovanja bo veliko, posebno v Gradci se bodo liberalci in konservativci zavoljo šolskih stroškov pulili, kajti oni naraščajo silno, odkar deželni šolski svet graški množi po novejši šolske postavi število učiteljev, šol in razredov itd. Konservativci svetujejo skrčenje 8letnega šolanja na 6 let, za 13- in 14letno deca pa nedeljske šole, dalje pobiranje šolnine itd. Liberalci pa tega ne dajo veljati in hočejo pomagati s tem, da bi itak ne predobro plačanim učiteljem in podučiteljem plačo zmanjšali. S tem so liberalci pač slabo zadeli; vse učiteljstvo je nezadovoljno. Naši slovenski poslanci pa dobijo prilike povdarjati naše narodne pravice in zahtevati odgovora, zakaj se jim povsod toliko opovir dela. — Kranjski deželni zbor bi imel biti razpuščen pa se ni zgodilo; nemčurji bodo tedaj zopet priliko imeli rabiti svojo večino; ako slovenski poslanci takrat ne izstopijo, storijo to gotovo iz političnih oziróv na položaj sedanjega ministerstva. Temu namreč nemški liberalci

silno nagajajo in strežejo odpraviti. Zlasti namepravajo v državnem zboru še enkrat grdo razsajati potem pa izbežati. Mislijo namreč, da bo de državni zbor razpuščen in razpisane nove volitve, a tega grof Taaffe neče storiti in toraj tudi deželnih zborov nikder ne razpusti. — V Spljetu so italijanski ničvredneži več mornarjev podmitali, da so iz cesarske vojne ladije potegnoli kot begunci v Italijansko. — Ogerski ministri so uže priredili državni proračun za l. 1882. Ban Pejačević je prevzel vlado vojaške granice. V Bosni in Hercegovini je bilo veliko zaprek premagati, preden so ustanovili nadškofijstvo v Sarajevu. Magjari so res hoteli katoličane tamošnje podrediti magjarskemu nadškofu v Koloczi. To je se zabranilo v Rimu.

Vnanje države. Nemški cesar stari Viljelm je se iz Gostina vrnol domov. Bavarski kralj je v istem hipu, ko je naš cesar od ene strani se pripeljal v njegovo glavno mesto Monakovo, na drugi strani se odpeljal v Pariz. — V Badenskem je umrl škof Kübel, nadomestnik uže leta 1868 umrvešega nadškofa Vikarija. Sedaj imajo Nemci vse nadškofijske sedeže prazne; nadškofi so mrtvi ali iztirani. Vendar preganjanje katoličanov kaže na svoj konec. Bismark se zopet pogaja s papežem in novi poslanci v državnem zboru utegnejo preganjevalne postavice ovreči. — Ruski car je se vrnol iz Moskve domov v Petrograd; našemu cesarju doposlal je prijazno pismo. V Sibirijo stavijo Rusi veliko železnico. — Bolgarski knez je uredil žendarme ter skuša dognati, da bi deželo prepregel z železnicami; pri Sistovi misli črez Donav potegniti most. — Srbi in Črnogorci pogajajo se s papežem, da bi svojim katoličanom vstregli zastran verskih potreboč. — Grki dobili so do sedaj samo zelo majhen kos jim obljubljen turške dežele; Turki vedno odlagajo in nečejo zapustiti krajev ob greškej meji. — Italijani utrjujejo Verono, da jo spremené v velik vojaški tabor. — Francozi imajo nove volitve in toraj po deželi mnogo hrupa, preprirov in krega. Najhuje upija jud Gambetta, ki bi rad svoje prijatelje spravil v državni zbor. Ti bi ga potem naj vzdignoli na sedež predsednika republiki. V Afriki se jim nekoliko bolje godi. — Angleži stikajo po tistih zarotnikih irskih, ki so iz Amerike poslali 80 peklenških mašin za razrušenje angleških oklopníc. Do sedaj še niso nobenega zasačili. — V Luksemburgu so hoteli č. oo. jezuitje osnovati vseučilišče, pa holandska vlada jim je to prepovedala.

Za poduk in kratek čas.

Leopold Volkmer.

(Iz Povodnovega „Bürgerliches Lesebuch“ str. 557.)

Velike zasluge za Ptuj in okolico jegovo ima Leop. Volkmer. Ta je kot sin Antona Volkmer-ja, trškega črevljarja v trgu Lotmerku in jegove žene

Ane, rojene Ebenreich, prvi beli den zagledal 13. oktobra 1741. Deset let pozneje, 5. januarja je 30 hiš v trgu postalo žrtev divjega plamena. Mesec pozneje je cesarica Marija Terezija v Ptuj došla, ter izstopila v gradu grofa Leslie in se je vsaki dan k ogledovanju vojske v Gornjo Hajdino vozila. Unesrečeni Lotmeržani so se te prilike priložnosti poslužili, ter poslali razun drugih zaupnih tržanov tudi pogorevšega poštenega Šlezaka Antona Volkmerja v Gornji Ptuj, in so prosili mater dežele za milostno pomoč pogorelcem. Ker se je dovolila precejšnja svota zanj in za njegove sotržane, je oživela z nova jegova delavnost in ga je podkrepila v namenu, svojega priraščajočega, upanja polnega sina naukom posvetiti. Leopold je tedaj v Varaždinu začel se učiti, in je napredoval s vso odličnostjo. Hrvatsko-slovensko narečje, v katerem so se narekivale šolske naloge (themate) dobro preučiti, to je bila takrat jegova postranska skrb. Videlo se je, da se ga hoče že v mladosti dobro navaditi; to je tudi storil in se vežbal v tem jeziku do svoje visoke starosti. Varaždin, kjer je šest spodnjih razredov slavno dovršil, mu je toraj podal prvo oliko; Gradec mu jo je dovršil v modroin bogoslovskih tečajih. Po tem še le, 22. sept. 1764 je prejel Leopold mešnikovo posvečenje in je opravil Bogu svojo prvo mešno daritev v farneji cerkvi sv. Janeza v Lotmerku; na to je prišel v škofijsko sekovsko duhovnico, se je tu vežbal v vseh opravljenih dušnega pastirjevanja in je nastopil slednjič 1765, bogat potrebnih vednostij, kaplanijo pri sv. Ožbaltu zunaj Ptujja. — Že tukaj se je pečal razun drugih opravil tudi s šolsko mladino; še več pa v mestu, kamor ga je 1769 škofova volja poklicala. Od tega imenovanja leta 1769 do l. 1784 je bil poduk nadarjenih mladenčev jegov veden, nikdar nadležen posel, kojega je z gorečnostjo opravljal, deloma pri otrokih meščanskih, deloma pri gojencih c. k. vojaškega zavoda, kojim je neutrudljivo lomil kruh izveličanja in tako redil jihovega lačnega duha s čistim izveličanskim naukom. V septembru leta 1784 je zapustil Volkmer mestno kaplanijo, dasiravno to ni bilo po volji jegovemu nadžupniku Plohelnu, in je šel za kaplana na kmečko župnijo sv. Urbana, kjer je zakopal svojega presrečnega prijatelja župnika Matjaša Omulec-a in ostal oskrbnik pri zapuščenjej župniji od 27. avgusta do 2. febr. 1789; potem je oskrboval od 3. februarja do 4. junija imenovanega leta vikarijat v Vurbergu in je upal, da bo na tem holmei v prijaznem kraju nekaj časa počivati zamogel. Pa jegov živi duh mu ni dal miru; prijel je za pero in je pisal slovensko pesen od tobaka in od kmečkega stanu in je tam šibal neke pregreške, razvade in postarane navade kmečkega stanu; pisal je tudi cerkvene pesni za svečano službo božjo, med kterimi je znana mešna pesen in napev: Tebe Bog mi hvalimo, pa tudi druge duhovne pesni so vredne sem pristete biti. Pisal je tudi nedeljska in praz-

niška evangelija s kratkim jako spodbodljivim razlaganjem v tistem narodnem jeziku, kojega v ptujскеj dekaniji vsakdo razume.

Omulec, zgoraj imenovani župnik pri sv. Urbanu, je umirajoč ljubljenu Volkmerju zapustil celo svoje premoženje v trdnem prepričanji, da bo jegov naslednik v službi; ker ga pa slab grizljeje te župniji ni veselil, za to za župnijo niti prosil ni, nego se je odločil kaplan ostati in tako dolgo v vinogradu Gospodovem delovati, dokler bi mu začele moči vidoma pešati. Svoj namen je možato izvršil, delal je z veliko marljivostjo ter užival zaupanja množice deloma zavoljo izglednega življenja, deloma zavoljo v srca segajočega podučevanja, deloma zavoljo dobrega sveta, kojega je mnogim bolnikom za popravo kolebajočega zdravja podati vedel, in posebna vraštva z dobrim srem dajal. Pri vsem tem ni gledal na to, kaj bi mu v prid služilo, še manje pa, da bi bil pokazal, da na to gleda. Pisal je lepo, čisto, in se mu, je pisova še le 4 leta pred smrtjo pokvarila, ko so oči oslabele; bil je možat poštenjak, odkritosrčen; jegove neumorne delavnosti ni moglo nič pomenjšati; ljubil je domovino goreče; bil je pobožen brez hinavščine; skrbel je za sramežljive ubožce po hišah, ker so se mu smilili; proti prijateljem je bil trden značaj brez spremembe; bil je poln dovtipa in pošten duhovnik, kar vse ga dela nepozabljivega. Brez sijajnosti so mu tekli v samoti veseli dnevi, ki so mu ostali še črez pisarjenje, spovedi in učena branja takih spisov, kterih si je vsako leto kupoval; čas mu je kratil poduk v šoli ali na leci, ali tudi po vaseh župnije, oni čas, s kterim je toliko varčno ravnal, da bi kaj pridobil za se, mladino in ljudstvo. Pri tem neumornem delovanji si je oslabil živce, posebno oči; zato mu je izposloval ljudomili Janez Miroslav, knezoškof sekovski, leta 1808, dasiravno je bil posvečen na „privatni titel“ lotmerških tržanov, od deželne vlade 200 fl. pokojnine. Pa tudi sedaj Volkmer ni praznoval; tudi kot opešaneec je živel kakor preje in je ustanovil pri sv. Martinu čez dve leti kaplanijo s 400 gold. dunajske veljave. Pri sv. Martinu je prebival, ko je nehal provizorij v Vurbergu, do l. 1812. Takrat je se vrnil v svoj najljubši kraj k sv. Urbanu. Tudi sedaj ni delal manje v vinogradu Gospodovem, kakor preje, in je pridigoval večkrat, še tri dni pred smrtjo. (Konec prih.)

Smešničar 32. Bogat neoženjen mlinar sodnikom svoje žive dni ni hotel ničesar dati. Zato so ga pa tudi hudo psovali in preklinjali. Po njegovej smrti najdejo od njega lastnoročno pisan testament. V njem sporočuje mlinar vse svoje veliko bogastvo onemu sorodniku, kateri pred sodnijo dokaže, da je bil njega najhujše psoval in preklinjal. Ves rod je po konci. Vsak ponuja cele litanije psov, vendar največ utegne vkupaj spraviti neka — jezična ženska.

Razne stvari.

(*Svitli cesar*) so po toči poškodovanim darovali 8000 fl. Prošnje vložil in priporočil je naš blagi slovenski poslanec g. baron Goedel. Bog živi cesarja! Hvala pogumnemu našemu poslancu!

(*Dirjanje husarjev v Mariboru*) v soboto 6. avg. je se pri Vindenavi sijajno obneslo, oficirji in prostaki pokazali so se kot izvrstni jezdeci.

(*Mestnine v Mariboru*) nabrali so (štandrehla) meseca julija 1103 fl. od januarja sem 7209 fl.

(*Ptujski dr. Michelitsch*) je hotel osnovati „Deutsche Schulverein“. Toda vladni komisar mu je njegovo besedovanje moral ustaviti in shod razpustiti. Nemškutarski dohtar je preveč drzno rovatil začel.

(*Potres*) bil je zopet v Zagrebu 3. avgusta s podzemeljskim ropotanjem.

(*Prvi letošnji hmelj v Savinjskeji dolini*) je baron Warsberg prodal v Nürnberg, 50 kilo za 92 fl.

(*G. Levičnik*) okrajni sodnik ptujski je pozvan k ministerstvu na Dunaj. Nemčurji so to prepozno zvohal.

(*Zavoljo bolezni difteritis*) so šolo pri sv. Petru pod Mariborom zaprli. Več otročičev je umrlo.

(*Vsa škoda po toči*) storjena v mariborskem, ptujskem, brežiškem in celjskem glavarstvu je vcenjena na 860.000 fl.

(*Službe živinozdravniške*) razpisane so v Mariboru, Ptuj in Radgoni. Plače je 600 fl. Slovenščina se zahteva od prošnika za Maribor in Ptuj, za Radgono pa ne, kar naj naši poslanci pomnijo.

(*V Smolincih*) sv. Lenartskega okraja je nekdo ogenj zažgal in so pogoreli Satler, Golob, Peršoh in Mica Štepihova.

(*Na Porcijunkolsko*) je toča sekala pri Mariboru in zadela Pakerje, Lembah, Radvanje, sv. Miklauž in Dobrovoce.

(*V Negovi*) je 8letna šolarica odšla kopat se v Šavnico in utonila.

(*Koroško*) je zopet toča obiskala najhuje v Junskeji dolini okolo Pliberga.

(*Strela*) udarila je v Škofji vasi pri Celji v Len. Zupančev hram in ga upepelila.

(*Slovenski renegati*) si lahko nekoliko oddehnejo zastran svoje prevelike skrbi, da Slovenci nimamo učnih knjig za gimnazije, realke in učiteljska pripravnišča. Te dni je izdal s pomočjo narodne tiskarne v Ljubljani vrli pisatelj g. Janez Jesenko: Tretji del (Novi vek) svoje „Občne zgodovine“. Knjiga nam je dobro došla. Bog plati in hvaležnost Slovencev blagemu pisatelju veliki trud!

(*„Cillier Zeitung“*) ima v šte. 61. sledeče kulturonosne besede: „klerikale Schuppen, klerikales Gängelband, klerikale Schlinge, die dem slovenischen Bauern am Halse sitzt, slovenische Hetzkapläne. Vse te lepe reči ima baje iz Vojnika??

(*Šhoda*) po požaru v Leskovci celjskega okraja vcenjena je na 4100 fl.

(*Rudeče solnce*) in mesec bilo je videti pretečeni teden, zlasti proti večeru, zbog čudno tenkih in gostih oblakov v Dravskeji dolini.

(*Celjska konferenca*) je sprejela predlog mnogozasluznega župnika: preč. ordinarijatu se izreče želja, naj se pri celjskem tiskarji g. Rakuši ne tiska več kronika lavantinske škofije, dalje naj nobeden duhovnik ne kupuje pri njem tiskovin za farni urad, dokler bo njegova „Cillier Zeitung“ tako grdo psovala kat. duhovščino pa slovenski narod. Vsi navzoči gospodje iz celjske, laške in novocerkevke dekanije so pritrdili.

(*Ženo ubil*) je črevljnar v Trebiči blizu Podčetrtka.

(*Kanonir všel*) je iz kosarne v Strassu z obleko in sabljo vred. Ime mu je Žlebar.

(*Na Anino*) je v planinah zapalo debelo snega, kakor uže dolgo ne.

(*Konjičanje*) dobili so novega župana, g. G. Hausenbichelna. G. dr. Lorber ni hotel več biti župan.

(*V Slov. Bistrici*) je bil c. k. namestnik baron Kübek ter je pri gradu in na Klopeah ogledoval, koliko škode je toča učinila.

(*Pogorelo*) je blizu Pilštanja 7 joh lepega gozda.

(*Pri sv. Krištofu blizu Laškega*) je 10letna deklica s pečine pala in se ubila.

(*Od sv. Vršana nad Ptujem*) se nam piše, da je bil ondi pri kopanju peska zasut in ubit Jožef Čeh iz Strmca in Franc Poštrak iz Gajov. Prvi zapusti ženo in 4 otroke, drugi ženo in 3 otroke.

Dražbe. 16. avg. Janez Šalamun pri sodniji v gornji Radgoni, 17. avg. Janez Imenšek v Stanovskem 4450 fl. Andrej Korež v Črmožišči 433 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 6. avgusta 1881: 80, 59, 21, 78, 32.

V Linci „ „ 19, 73, 84, 48, 76.

Prihoduje srečkanje: 20. avgusta 1881.

Vinograd

s sadunosnikom in potrebnimi poslopji je iz proste roke na prodaj na Cveniku pod Mariborom. Več se izvé v Mühlgasse hiš. šte. 30. v Mariboru.

2-3

Mlin v Slov. Bistrici.

G. Hebenstreitov mlin v Slov. Bistrici se proda. Več se izvé pri posestniku na mlinu!

Novo štacunarsko podjetje.

Uljudno podpisani naznanjam, da sem dnes na tukajšnjem velikem trgu hiš. šte. 1. kupčijo s suknom, kurentnim in konfektnim blagom
zopet odprl.

Zanašajé se na zaupanje in blagovolje, katero se mi je tukaj več kakor 20 let skazovalo usojam si zopet za isto prositi.

Držal bodem se svojega starega načela: **„dobro blago, pa nizka cena.“** Slavno občestvo pa naj blagovoli me z obilnimi naročili počastiti.

V Mariboru dne 30. julija 1881.

Anton Hohl.

2-3

1-3

Učenca

ki je slovenskega in nemškega jezika zmožen in dobro izšolan sprejme v kupčijo s vsake robe blagom

Tomaž Mikl
trgovec
pri sv. Marjeti pod Ptujem.

Ponudba.

Orglarsko in mežnarsko službo želi pri kaki fari dobiti 28 let stari neoženjeni in dobro izurjeni mož z dobrimi spričali, zmožen slovenskega in nemškega jezika.

Več se izvé pri gospodu župniku v Galiciji.
Post: Sachsenfeld.

Kunstič, učitelj.

Nove bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom:

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Lasserre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. — Veljajo mehko vezane 1 fl., v polplatnu 1 fl. 20 kr., v polusnji 1 fl. 25 kr., in vse v platnu 1 fl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštnine prosto.

Prodaja jih prelagatelj **Franjo Marešič,** kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in katoliška bukvarna v Ljubljani.

1-6

Dunajsko zavarovalno društvo na Dunaji.

Poroštvenska zaloga:

goldinarjev 4,500.000 av. velj.

„Dunajsko zavarovalno društvo“ zavaruje

zastonj v prvem leti,

če kdo na 6 let da zavarovati:

hiše, gospodarska poslopja; pri takšnih zavarovanjih prične vplačanje še le v 2. leti in se završuje potem v 5letnih rokih.

Generalni zastopnik v Gradci

G. MICORI

v gosposkej ulici šte. 10.

2-12